

Tovább csorbítaná a Kormány a társadalmi szervezetek részvételi jogait

A tavalyi év végén módosították a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (röviden: Ket.) szabályait. A módosítás akkori tervezete – illeszkedve a 2004-ben az autópálya-törvénnyel megkezdett folyamathoz – számos olyan javaslatot tartalmazott, amely az érintett civil szervezetek és lakosok részvételi és jogorvoslati jogait csorbította volna. A társadalmi szervezetek és a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa alkotmányossági aggályainak és tiltakozásának köszönhetően a leginkább sérelmezett javaslatokat törölték a törvénymódosítás végleges változatából. Elvetették egyebek mellett azt az általános előírást is, amely szerint a közigazgatási eljárásokban csak az az ügyfél fellebbezhet a döntés ellen, amely a hatósági eljárásban már első fokon részt vett. A Ket. szövegébe végül ez a szabály csak lehetőségként került, azaz az egyes ágazati törvényekre bízta a jogorvoslati jog korlátozását.

Ahogy arra számítani lehetett, a kiskapun igyekeznek is bebújni a jogalkotó. 2009 áprilisában előkészítettek egy „salátatörvényt”, amely a tavalyi Ket.-módosítással és egy uniós irányelv átültetésével összefüggő ágazati törvénymódosítási javaslatokat tartalmaz (T/9354. számú törvényjavaslat). A 450 oldalas tervezetben nem könnyű a lényeges elemek kiválogatása, ám alapos keresgélés után feltűnik, hogy három ágazati törvényben, a közúti közlekedésről, a vasúti közlekedésről, valamint a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvényben tervezik korlátozni az érintettek jogorvoslati jogait. A gyakorlatban a javaslat elfogadása azt jelentené, hogy a közúti és vasúti fejlesztések építési engedélyezési eljárásában, valamint a vadászterületek kijelölésének eljárásában csak akkor lehet fellebbezni a határozat ellen, ha már az első fokú eljárástól kezdve ügyfélként részt vesz az eljárásban az érintett lakos vagy társadalmi szervezet.

Az ügyfelek jogorvoslati jogát indokolatlanul korlátozó javaslat – álláspontunk szerint – alkotmányellenes, mert az Alkotmány 57. §-ának (5) bekezdése értelmében a jogorvoslati jogot kizárólag minősített többséggel elfogadott törvényben korlátozhatja a jogalkotó, márpedig a fenti „salátatörvény” nyilvánvalóan nem kétharmados többséggel kerülne elfogadásra. Ezt a véleményünket a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa állásfoglalása is megerősíti. Alkotmányellenesnek tartjuk a javaslatot azért is, mert nemzetközi szerződésbe (az Aarhusi Egyezmény harmadik pillérébe) ütközik, továbbá sérti az Egyezmény Jogkövetési Bizottságának 2005-ös határozatát, amelyet a Levegő Munkacsoport panaszbeadványa kapcsán hozott. A határozat és az ennek nyomán az egyezmény részes államai által elfogadott ún. Almaty Deklaráció követelményként fogalmazta meg, hogy az egyezmény aláírói tartózkodjanak minden olyan intézkedés megtételétől, amelyek az információhoz való hozzáférés, a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételi lehetőségeinek, illetve az igazságszolgáltatáshoz fordulás biztosításának jelenlegi szintjét lerontja. A hatóságok és a társadalmi szervezetek gyakorlatát figyelembe véve nem tartjuk életszerűnek és hatékonynak sem annak elvárását, hogy a társadalmi szervezetek már az elsőfokú eljárásban részt vegyenek, hiszen ez hatalmas többlet-adminisztrációt jelent, esetenként arra kényszerítheti a társadalmi szervezeteket, hogy válogatás nélkül minden eljárásba bejelentkezzenek,

megnövelve ezzel a hatóságok ügyterhét és adminisztratív feladatait. A módosítás célja pedig pontosan ezen terhek csökkentése és az eljárások gyorsítása lenne...

A Levegő Munkacsoport aggályai miatt az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságához fordult (www.levego.hu/letoltes/kapcsolodo_anyagok/modositas_ketmiatt_kv-biz0526.pdf) a kérdéses rendelkezések törlése, valamint a részvételi jogok leépítésének aggasztóan alakuló tendenciájára való újabb figyelmeztetés érdekében.

Budapest, 2009. május 31.

dr. Bendik Gábor
a Levegő Munkacsoport jogásza